

Tres Tombs: règim legal

Des del **Consell de l'Advocacia Catalana**, es demana un dictamen jurídic sobre el tractament jurídic dels Tres Tombs.

1. DESCRIPCIÓ

L'ús d'èquids en esdeveniments festius es comú a tot Catalunya, ja sigui amb finalitats lucratives (turístiques, de passeig, bodes, etc.), o en esdeveniments festius de caire tradicional-cultural (cavalcades de reis, Sant Medir o Tres Tombs, fires medievals, entre d'altres). La vessant cultural i tradicional del cavall queda reflectida en les associacions repartides per Catalunya que recorden el vincle tradicional de l'home amb el cavall al llarg de la història, i es representa a les festivitats i cavallades realitzades durant tot l'any i especialment pels Tres Tombs de Sant Antoni.

Els Tres Tombs se celebren a diverses localitats de Catalunya principalment als voltants de la festivitat de Sant Antoni Abat i té com a activitat principal una cercavila de bèsties (cavalls, ases, rucs), cavalcades o carruatges, que fan un circuit pel centre de la població. **Els carruatges carreguen persones i mercaderies amb la finalitat de demostrar la resistència i força física dels animals.** Tradicionalment, aquesta activitat està considerada un homenatge als animals de peu rodó, que en el curs de la història han estat un motor econòmic i social.

La **Federació Catalana dels Tres Tomb**, creada a l'any 1996 amb la intenció de promocionar, divulgar i vetllar per la continuïtat de la festa dels Tres Tombs, té 102 pobles associats. D'acord amb les dades d'aquesta Federació, l'any 2019 es van fer a Catalunya vuitanta-set passades.

La "tradició" dels **Tres Tombs**, és únicament coneguda a Catalunya.

2. INTRODUCCIÓ

Els èquids són utilitzats en **múltiples activitats i per nombroses finalitats** (tot i que ha canviat molt en les darreres dècades en els països desenvolupats com animals de treball en activitats d'agricultura i de gestió forestal). Actualment, són considerats animals de producció (de consum), però també animals "de companyia", i intervenen en espectacles i oci de caire cultural, activitats esportives -algunes de competició-, tracció animal (carruatges urbans i turístics), en usos militars, amb fins científics per experimentació, amb fins terapèutics i docència, la qual cosa els fa ser una de les espècies d'animals més explotades per l'ésser humà des de l'inici de la història de la humanitat.

3. LEGISLACIÓ GENÈRICA EN RELACIÓ ALS CAVALLS

A banda de la normativa sobre protecció animal, l'activitat i/o els èquids cal que es sotmeti a altre tipus de normativa que afecta a sanitat animal, identificació i registre d'èquids, ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines, explotacions ramaderes (codi REGA) i transport, entre d'altres.

3.1 Sanitat animal

Pel que fa a la sanitat animal, cal fer referència al **Reial Decret 804/2011, de 10 de juny, pel qual es regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i s'estableix el pla sanitari d'èquids**, aquest estableix les normes bàsiques d'ordenació de les explotacions equines on es mantinguin èquids, en matèria de registre d'explotacions, infraestructura zootècnica i de sanitat i benestar animal.

3.2 Identificació i registre d'èquids

Pel que fa a la identificació i registre d'èquids, cal destacar el **Reglament d'execució (UE) 2015/262** de la comissió, de 17 de febrer de 2015 que estableix normes d'acord amb les Directives 90/427/CEE i 2009/156/CE del Consell pel que respecta als mètodes d'identificació d'èquids (Reglament del passaport d'èquids).

Així mateix, analitzant la normativa aplicable a l'estat espanyol, cal fer referència també al **Reial Decret 676/2016, de 16 de desembre pel que es regula el sistema d'identificació i registre dels animals de l'espècie equina**. Aquesta normativa modifica el Reial Decret 804/2011, de 10 de juny i, a banda, estableix les característiques bàsiques del sistema d'identificació i registre dels èquids a l'estat, que preveu el Reglament d'Execució (UE) n.º 2015/262 de la Comissió, de 17 de febrer de 2015, d'establiment de les normes relatives als mètodes d'identificació dels èquids (Reglament del passaport d'èquids), essent obligatòria la identificació de tots els èquids que neixen a Espanya.

3.3 Transport

Pel que fa al transport d'èquids, cal fer referència a nivell europeu a la **Directiva 2009/156/CE del Consell**, de 30 de novembre de 2009, relativa a les condicions de policia sanitària que regulen els moviments d'èquids i les importacions d'èquids procedents de tercers països.

A nivell estatal, està regulat al **Reial Decret 577/2014, de 4 de juliol, pel que es regula la targeta de moviment equina**, el qual estableix les característiques bàsiques de la targeta de moviment equina («TME») i el seu ús i efectes de substitució, per als qui l'obtinguin voluntàriament, del certificat sanitari o la guia que regula el Decret de 4 de febrer de 1955, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'epizooties, i el document de moviment que regula el Reial decret 728/2007, de 13 de juny, pel qual s'estableix i es regula el Registre general de moviments de bestiar i el Registre general d'identificació individual d'animals. Aquesta targeta és voluntària, i en cas d'optar per la no obtenció, el titular quedarà vinculat a les exigències de documentació i registre dels seus moviments en els termes que estableix la legislació vigent. Destaquem d'aquesta regulació l'article 4, que estableix com i quan es farà ús de la targeta de moviment equina, així com la comunicació al Registre general de moviments (REMO)¹.

3.4 Explotacions ramaderes

A nivell estatal, les explotacions ramaderes estan regulades al **Reial Decret 479/2004, de 26 de març, pel qual s'estableix i regula el Registre general d'explotacions ramaderes**. Aquest Reial Decret té per objecte establir i regular aquest Registre (REGA) i les dades necessàries per dur a terme les inscripcions al registre, essent d'aplicació als animals de producció i en particular als animals que pertanyen a les espècies que s'estableixen a l'annex I, on es fa expressa referència a "*Èquids: incloent cavalls, ases, mules i zebres*". A

¹ Article 4. Ús de la targeta de moviment equina.

1. La targeta ha d'acompanyar els èquids en moviments dins del territori nacional, en substitució de dos dels documents que actualment els han d'acompanyar: el document de moviment que estableixen l'article 6 del Reial decret 728/2007, de 13 de juny, pel qual s'estableix i es regula el Registre general de moviments de bestiar i el Registre d'identificació individual d'animals, i l'article 32 del Decret de 4 de febrer de 1955, pel qual s'aprova el Reglament d'epizooties, en els desplaçaments següents:

a) Amb fins turístics, recreatius, culturals o aprofitament de pastures que retornin a l'explotació d'origen en un termini inferior a trenta dies naturals, sempre que no suposin un canvi de titularitat de l'animal.
b) Amb fins esportius o concursos morfològics que retornin a l'explotació d'origen en un termini inferior a trenta dies naturals, sempre que no suposin un canvi de titularitat de l'animal.

En aquests casos no s'ha de comunicar el desplaçament al Registre general de moviments (REMO), si bé els moviments de sortida de l'explotació i de retorn a aquesta, així com els d'entrada i sortida a la de destinació temporal, han de quedar registrats en el llibre de registre de l'explotació, de conformitat amb el que estableix el Reial decret 804/2011, de 10 de juny, pel qual es regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i s'estableix el pla sanitari equí.

2. El que disposa l'apartat 1 no eximeix de cap de les obligacions relacionades amb l'exigència que els èquids vagin acompanyats del passaport o document d'identificació equina (DIE).

3. En cap cas es pot utilitzar la TME per emparar moviments d'animals que presentin símptomes clínics de malaltia infectocontagiosa, o lesions que afectin el seu benestar durant el transport, excepte quan siguin moguts o transportats en una situació d'emergència relacionada amb la seva salut o benestar.

4. La TME no es pot utilitzar en substitució dels documents de moviment que esmenta l'apartat 1 quan la destinació final de l'animal sigui l'escorxador, si bé quan es produeixi el sacrifici de l'animal a l'escorxador o la mort de l'èquid, la targeta, una vegada se n'hagin llegit les dades, s'ha de destruir o invalidar juntament amb el document d'identificació equina.

5. D'acord amb el que preveu l'article 8 de la Llei 8/2003, de 24 d'abril, en funció de les circumstàncies sanitàries o epidemiològiques, el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, en el territori nacional, i les comunitats autònomes en el seu àmbit territorial prèvia informació i aprovació del Comitè Nacional del Sistema d'Alerta Sanitària Veterinària, com a mesura cautelar, poden suspendre la utilització de la targeta com a substitutiva del document de moviment.

nivell autonòmic està regulat a través del **Decret 40/2014, de 25 de març, d'ordenació de les explotacions ramaderes**, el qual té per objecte establir els requisits que han de complir les explotacions ramaderes, establir el règim d'autorització o comunicació de l'inici de l'activitat ramadera i inscripció al Registre, regular el Registre d'explotacions ramaderes i el Directori d'operadors en el sector de la ramaderia, i determinar el règim d'inspecció i sancionador en l'àmbit de les explotacions ramaderes.

Cal destacar que, aquest Decret inclou, específicament, les instal·lacions d'èquids d'oci.

4. LEGISLACIÓ SOBRE BENESTAR I PROTECCIÓ DELS ANIMALS APLICABLE A ÈQUIDS

En general, hi ha pocs estudis d'investigació sobre benestar animal en èquids i les problemàtiques que representen principalment, que són:

- a) a on viuen i com viuen
- b) el tipus de maneig
- c) què es fa amb els cavalls

La gran majoria d'activitats anteriors tampoc disposen de normativa expressa sobre protecció o benestar animal. A continuació, exposarem la legislació existent:

4.1 Normativa aplicable a l'estat espanyol sobre explotacions equines

Els animals que viuen en el medi natural i els animals destinats a participar en competicions, exposicions o actes o activitats culturals o esportives, resten fora de l'àmbit d'aplicació del Decret 348/2000, de 10 de març, pel qual s'incorpora a l'ordenament jurídic la Directiva 98/58/CE, sobre protecció dels animals en les explotacions ramaderes, a excepció de si existeix normativa que hagi establert requisits específics en matèria d'infraestructures, sanitat o benestar animal.

Aquest és el cas del **Reial Decret 804/2011, de 10 de juny, pel qual es regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i s'estableix el pla sanitari d'èquids**², essent la única legislació estatal bàsica aprovada que tracta aspectes molt bàsics en relació a les condicions per garantir el benestar animal dels èquids en les explotacions (art. 4.5).³ Aquest Reial decret es dicta en virtut de l'habilitació que

² Als efectes del present Reial decret, s'entén com a explotació equina qualsevol instal·lació, construcció o, en el cas de la cria a l'aire lliure, qualsevol lloc en els que es tinguin, criïn o manegin èquids o s'exposin a el públic, amb o sense fins lucratiu. A aquests efectes, s'entendran incloses les explotacions amb animals d'aquesta família: a) silvestres o semisilvestres, b) domèstics de producció, c) domèstics de companyia.

³ 5. Condicions per a garantir el benestar animal.

Sense perjudici del que preveu la Llei 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport i sacrifici, s'han de complir els requisits següents:

a) Les explotacions han de disposar d'instal·lacions o sistemes apropiats que permetin, en la mesura que sigui necessari i possible, la protecció contra les inclemències del temps i els depredadors.

conté la disposició final cinquena de la Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal, i en desenvolupament dels aspectes de benestar animal, es en virtut de la Llei 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici, tot i que **el mateix preàmbul de l'esmentat Reial Decret anuncia que l'article 4 de la Llei 32/2007, s'hauria de desenvolupar pel sector d'èquids**. Aquest art. 4 regula les obligacions que les Administracions públiques han d'adoptar per assegurar que els animals en les explotacions no pateixin dolors, patiments o danys inútils, tenint en compte la seva espècie i grau de desenvolupament, adaptació i domesticació, així com les seves necessitats fisiològiques i etològiques d'acord amb l'experiència adquirida, els coneixements científics i la normativa comunitària i nacional d'aplicació en cada cas.

Per tant, hem de concloure que en aquesta matèria, hi ha un **buit legal**, ja que les normes generals sobre protecció dels animals en explotacions ramaderes no són aplicables als èquids i manca un desenvolupament legal exprés respecte com garantir que els èquids no pateixin dolors, patiments o danys inútils a les explotacions.

4.2 Normativa aplicable a Catalunya sobre protecció dels animals

Catalunya ha destacat per ser la Comunitat Autònoma que va aprovar la primera **Llei de protecció dels animals a tot l'Estat espanyol a l'any 1988**. Aquesta Llei pionera, que va ser el mirall en la que es van mirar les restants CCAA per dotar-se d'una legislació semblant, i s'ha anat modificant en la direcció majoritàriament de reconèixer una major i més efectiva protecció als animals. Només en matèria d'espectacles i festivitats, inicialment la Llei (1988) va prohibir les baralles de gossos i galls i el tir al colom i en els anys posteriors es van afegir les matances públiques d'animals (2003), les atraccions firals giratòries amb animals vius lligats i altres assimilables (2006), les curses de braus (2010) i l'ús d'animals en circs (2015).

Tots aquests canvis normatius van respondre a la creixent demanda ciutadana que exigeix una adequació a la realitat social associada a una major sensibilització en matèria de protecció pels animals.

Seguint aquesta trajectòria, **l'Estatut d'Autonomia (2006)** va atribuir la competència plena a la Generalitat de Catalunya sobre protecció dels animals en l'art. 116.1.

b) Els materials que s'utilitzin per a la construcció, en particular de recintes i d'equips amb els quals els animals puguin estar en contacte, no han de ser perjudicials per als animals i s'han de poder netejar i desinfectar a fons.

c) Les instal·lacions per allotjar els animals es construïran i mantindran de manera que no presentin vores afilades ni sortints, que puguin causar ferides als animals, i que contemplin el necessari tanca en funció del tipus d'explotació, llevat, en aquest últim cas, en les explotacions extensives, pastures i d'animals silvestres o semisilvestres.

d) A l'interior de les construccions on s'allotgin animals, la circulació de l'aire, el nivell de pols, la temperatura, la humitat relativa de l'aire i la concentració de gasos s'han de mantenir dins dels límits que no siguin perjudicials.

e) No es limitarà la llibertat de moviments pròpia dels animals de manera que se'ls causi sofriment o danys innecessaris, tenint en compte l'edat de l'animal i el seu estat fisiològic.

f) Els animals han de rebre una alimentació sana, que sigui adequada a la seva edat i espècie i en suficient quantitat per tal de mantenir el seu bon estat de salut i de satisfer les seves necessitats de nutrició. Tots els animals han de tenir accés a l'aigua, en quantitat i qualitat suficient.

En aquest recorregut, Catalunya també ha destacat per haver reformat la condició jurídica dels animals en el seu codi civil a través de la **Llei 5/2006, de 10 de maig, del llibre cinquè del Codi civil de Catalunya**, relatiu als drets reals, establint "d'acord amb la tradició jurídica catalana més recent" (*preàmbul*), en l'art. 511-1, que:

"Els animals, que no es consideren coses, estan sota la protecció especial de les lleis. Només se'ls apliquen les regles dels béns en allò que permet llur naturalesa". Per la seva banda, l'article 545-2 disposa que legislació de protecció i defensa dels animals té la consideració de límit ordinari al dret de propietat, i ho tracta com una restricció per interès públic.

Per tant, el "propietari" o "posseïdor" dels animals resten sotmesos a les prescripcions de la normativa especial en la matèria, que ve configurada pel **Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals**, el qual considera els animals com a "organismes dotats de sensibilitat psíquica, a més de física", la qual cosa significa que "són mereixedors d'uns drets propis de la seva condició animal".

Aquest anunci es plasma en la part dispositiva de la llei en els arts. 2, 4, 5, 6 i 8.

a) Finalitat i principis de la Llei

L'art. 2 disposa la finalitat i els principis de la Llei. El referit art. 2 diu així en el seu tenor literal:

- La finalitat d'aquesta Llei és assolir el màxim nivell de protecció i benestar dels animals, i afavorir una responsabilitat més elevada i una conducta més cívica de la ciutadania en la defensa i la preservació dels animals.
- Els animals són éssers vivents dotats de sensibilitat física i psíquica, i també de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que, atenent-ne bàsicament les necessitats etològiques, en procuri el benestar.
- Ningú no ha de provocar sofriments o maltractaments als animals o causar-los estats d'ansietat o por.

Per tant, caldrà garantir que els Tres Tombs responen a les anteriors finalitats i principis i que per tant es duen a terme sense contradir-los o vulnerar-los, i en cas contrari, procedir al seu impediment en els termes en què es celebren actualment.

b) Obligacions

Sota els anteriors principis, l'art. 4 es recullen les obligacions de les persones propietàries i posseïdores d'animals:

- Mantenir-los en bones condicions higienicosanitàries, de benestar i de seguretat,

d'acord amb les característiques de cada espècie.

- Donar-li l'atenció veterinària bàsica per garantir-ne la salut.

Per tant, caldrà garantir que els propietaris i posseïdors dels cavalls compleixen amb aquests deures.

c) Prohibicions

En l'article 5 s'enumeren les actuacions i comportament prohibits respecte els animals, i entre les quals es destaquen:

- a) Sotmetre'ls a qualsevol pràctica que els produeixi sofriments o danys físics o psicològics.
- d) Mantenir-los en instal·lacions indegudes des del punt de vista higienicosanitari, de benestar i de seguretat de l'animal.
- k) Sotmetre'ls a treballs inadequats pel que fa a les característiques dels animals i a les condicions higienicosanitàries.
- l) Limitar-los de manera duradora el moviment que els és necessari.
- m) Mantenir-los en condicions de qualitat ambiental, lluminositat, soroll, fums i similars que els puguin afectar tant físicament com psicològicament.

Per tant, per permetre la seva continuació, caldrà garantir que les anteriors circumstàncies no ocorren en els Tres Tombs i que aquestes conductes prohibides no es donen en cap cas en aquesta activitat.

d) Espectacles

L'art. 6 de la Llei determina la prohibició genèrica d'utilitzar animals en espectacles o altres activitats "si els poden ocasionar sofriment o si poden ser objecte de burles o tractaments antinaturals, o si poden ferir la sensibilitat de les persones que els contemplen", i a continuació exemplifica en una llista (no tassada) alguna de les activitats que han quedat prohibides. Val a dir que l'art. 6.2 determina com a única excepció a l'anterior prohibició, l'espectacle taurí dels "correbous".

Per tant, en aquest context, es podria arribar a la conclusió que els Tres Tombs ja van ser prohibits legalment seguint la literalitat d'aquest precepte. És a dir, atès que els Tres Tombs poden comportar alguns dels supòsits que l'art. 6.1 regula alternativament com a determinants de la prohibició i que l'activitat no s'inclou en l'excepció que regula l'art. 6.2, es podria concloure que la mateixa resta prohibida per la normativa.

Tanmateix, els actuals coneixements científics sobre l'existència de patiment i el comportament desnaturalitzat de les actuacions dels animals en els Tres Tombs, el rebuig social resultat de

l'augment d'una major consciència i sensibilitat en aquesta matèria, i la tendència i trajectòria legal que ha viscut Catalunya durant tots aquests anys, podrien també motivar la inclusió expressa de la prohibició legal, després del debat parlamentari o social pertinent.

e) Traslats d'animals

L'art. 8 regula com han de ser els trasllats i transport dels animals, complint-se els següents requisits:

- Els animals han de disposar d'un espai suficient que permeti, com a mínim, que puguin aixecar-se i jeure si se'ls trasllada d'un lloc a un altre. Els mitjans de transport han de ser concebuts per protegir els animals de la intempèrie i de les diferències climàtiques fortes.
- Els animals han de ser abeurats durant el transport i han de rebre una alimentació apropiada a intervals convenients.
- En la càrrega i la descàrrega dels animals, s'ha d'utilitzar un equip adequat per evitar-los danys o sofriments.

Per tant, caldrà també assegurar-se que els cavalls utilitzats en els Tres Tombs gaudeixen de les condicions referides en aquesta article.

Cal tenir en compte què, per provar tots els paràmetres anteriors esmentats en els articles del Decret Legislatiu 2/2008 esmentats, calen evidències en forma d'estudis, informes, imatges, vídeos o testimonis.

f) Concentracions d'animals

L'art. 7 del vigent DL 2/2008, exigeix que les activitats públiques a on intervenen animals, com ara, els certàmens, les activitats esportives amb participació d'animals i d'altres concentracions d'animals vius", **han de complir la normativa vigent, en especial la relativa a condicions higienicosanitàries, de protecció i de seguretat dels animals**. Aquest article, que obliga a complir la normativa de protecció dels animals en totes les concentracions d'animals, ha estat desenvolupat mitjançant el Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya, que serà objecte d'un epígraf específic.

5. NORMATIVA SOBRE CONCENTRACIONS D'ANIMALS

L'art. 7 de l'actual text refós, que va ser introduït mitjançant la Llei 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals, fou desenvolupat pel **Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya**, que a la vegada va derogar un altre anterior (Decret 235/1998, de 8 de setembre, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya), sobre el mateix objecte. La derogació del primer Decret va obeir a la necessitat d'adaptar la normativa a directives comunitàries per eliminar tràmits i simplificar procediments per facilitar l'activitat econòmica, però la finalitat de l'actual decret segueix sent la regulació de concentracions oberts al públic amb presència d'animals vius.

En les definicions del primer Decret, més extens i descriptiu, trobem que van incloure expressament en el concepte "d'altres concentracions", enteses com l'agrupació d'animals organitzada en un lloc determinat sense instal·lacions amb una durada inferior a una jornada (idèntica a l'actual definició del Decret vigent de 2012), "les concentracions de caire tradicional com els Tres Tombs, els aplecs, les cavalcades i altres concentracions similars".

Actualment, l'actual Decret ha optat per no precisar en les definicions tot el ventall d'activitats que poden integrar-se en el concepte genèric "d'altres concentracions", però això no vol dir que automàticament els Tres Tombs hagi deixat d'estar sotmesos als requeriments de la normativa sobre protecció dels animals (recordem l'actual art. 7 del DL 2/2008) i sobre aquesta matèria específica, el Decret 83/2012, la qual manté la definició anterior "d'altres concentracions" com "l'agrupació d'animals organitzada en un lloc determinat sense instal·lacions amb una durada inferior a una jornada", que es coincideix amb els Tres Tombs.

Així també ho ha entès la mateixa Generalitat de Catalunya, que en la web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DAPR), complint amb la normativa de transparència i accés a la informació pública, ofereix les dades de tramitació necessàries per a dur a terme l'activitat de Tres Tombs en els següents termes (enllaç a la tramitació <http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/ramaderia/certamens/>):

"Els certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya estan regulats pel Decret 83/2012, de 17 de juliol. Es consideren altres concentracions les agrupacions d'animals organitzades en un lloc determinat sense instal·lacions amb una durada inferior a una jornada. S'inclouen en aquest grup les concentracions de caire tradicional com els Tres Tombs, els aplecs, les cavalcades i altres concentracions similars".

I a més, en la mateixa web s'ofereixen dades complementàries referents als benestar dels èquids que en tot cas s'han de complir en els Tres Tombs en un **tríptic informatiu**, al qual es pot accedir al següent enllaç: <http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/produccio-ramadera/certamens/documents/fitxers-binariis/04-Triptic-Tres-Tombs.pdf>

En resum, els Tres Tombs estan subjectes a **règim de comunicació**.

- La persona o entitat responsable de l'organització dels Tres Tombs ho ha de comunicar a l'oficina comarcal del DARP abans dels quinze dies anteriors a la seva celebració, la qual ho notificarà a l'Ajuntament perquè en tingui coneixement. En la comunicació, s'haurà d'indicar:
 - a) el nombre d'animals.
 - b) la data de celebració.
 - c) La procedència dels animals.
- L'Ajuntament de la localitat afectada haurà d'atorgar el permís per dur a terme la passada i el permís d'ocupació de la via pública.
- Els èquids que assisteixin han d'anar identificats d'acord amb la normativa vigent.
- Els èquids han de provenir d'explotacions o nuclis zoològics degudament registrats i, en tot cas, les persones que en són responsables han d'acreditar la seva tinença.
- La participació dels èquids resta condicionada al compliment dels requisits sanitaris que estableix la normativa sanitària vigent aplicable incloent-hi la corresponent als intercanvis intracomunitaris. Únicament poden participar els animals que procedeixin d'explotacions qualificades sanitàriament i biològicament (en el seu cas).
- S'ha de garantir que el circuit, carrers o camins no comprometen el benestar dels animals.
- Si qualsevol èquid durant la passejada mostra signes d'estrès o problemes de salut, s'ha d'enretirar immediatament i garantir que rep les atencions adequades.
- Els Tres Tombs, categoritzats com altres concentracions d'animals vius, han de complir la normativa vigent de protecció dels animals, de seguretat dels animals i la relativa a les condicions higienicosanitàries

6. COMPETÈNCIES

A nivell competencial, tant la Generalitat de Catalunya com els ens locals tindrien plena competència per regular, prohibir o impedir aquesta activitat, que es considerada un espectacle, una concentració d'animals i una festa.

La Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, estableix en el seu art. 116 que correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia. Aquesta competència inclou en tot cas la sanitat vegetal i animal quan no tingui efectes sobre la salut humana i la protecció dels animals.

Per tant, els Departaments directament involucrats en aplicar les respectives normatives que afecten a aquestes matèries són el Departament de Territori i Sostenibilitat i el DARP.

Els municipis, emprats en les competències de l'art. 25 de la LRBRL en matèria de medi ambient, protecció de la salubritat pública i seguretat, fires, mercats, defensa d'usuaris i consumidors, entre d'altres, es troben també legitimats per regular els aspectes relatius a la protecció dels animals. Amb independència de l'anterior, en virtut del principi d'autonomia local i de subsidiarietat o de proximitat en la prestació de serveis i satisfacció de necessitats dins d'aquest àmbit, el municipi disposa d'un ampli marge per reglamentar en aquesta matèria o impedir o suspendre aquesta activitat.

L'Administració de la Generalitat i els ajuntaments haurien d'exercir les competències que els atribueix la normativa, d'acord amb el principi de lleialtat institucional, en els termes establerts per la legislació administrativa i la de règim local sota els principis de col·laboració i cooperació.

7. CULTURA I TRADICIÓ

El **Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya**, va crear el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya, per a inscriure les festes, manifestacions i celebracions comunitàries, així com els elements festius amb vigència arreu de Catalunya que compleixin els requisits establerts. El Catàleg s'adscriu al Departament competent en matèria de cultura. La catalogació implica una acurada tasca de recollida de dades i de documentació relatives tant a la trajectòria històrica com de les característiques actuals de la festa. Una vegada feta la inscripció al Catàleg, les festes i elements festius poden ser reconeguts, a través de diferents figures de reconeixement del patrimoni festiu que estableix el mateix Decret 389/2006.

L'any 2019 es va incloure els Tres Tombs al Catàleg del Patrimoni Festiu de la Generalitat de Catalunya perquè es va demostrar que fa 195 anys que es celebra aquesta festa sense interrupció. Un cop consultat el Catàleg, s'ha detectat a més que els Tres Tombs d'algunes localitats estan incloses expressament en la categoria de festes i elements festius catalogats o declarats "Sant Antoni".

Sobre el fet que s'hagi inscrit al Catàleg, hem de fer algunes observacions:

1) Un dels requisits per aquesta inscripció es que gaudeixin "d'una àmplia acceptació popular" o "esdevenir un referent identitari i festiu d'abast nacional".

Clarament, coincidents amb successos molt impopulars dels darrers anys que fins i tot han acabat amb la vida d'alguns animals participants en Tres Tombs, s'han convertit en esdeveniments molt polèmics.

2) D'acord amb el seu art. 2.1, "Les festes i els elements festius han de complir la normativa sectorial aplicable per poder inscriure's en el Catàleg. En cap cas es poden inscriure les festes o els elements festius que de qualsevol manera comportin manifestacions de discriminació o de violència contràries als valors i principis que inspiren l'ordenament jurídic".

A la llum del seu art. 2, i per tal de seguir preservant, difonent i protegint els Tres Tombs en el patrimoni festiu català, caldrà una revisió d'altres valors reconeguts en la legislació, com ara la protecció dels animals, que no semblarien compatibles amb la seva continuació tal i com es desenvolupa actualment.

Per tant, aquesta inscripció es discutible des del punt de vista formal i de fons. Fent un paral·lelisme amb els correbous, hem de dir que aquests no es troben en cap categoria del Catàleg, tot i que la Llei de protecció dels animals estableix com un dels seus eixos principals de la seva continuació, la tradició i la cultura. Aquesta circumstància és més que justificables vist el caràcter controvertible i d'abús als animals existent en aquesta activitat. És més, la Llei 34/2010, d'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous, es va modificar a

l'any 2017⁴, per suprimir del seu annex -Llista actualitzada de la Llei 34/2010-, els municipis d'Olot, Roses i Torroella de Montgrí, impeding mitjançant una prohibició legal, de facto, tornar a celebrar aquests espectacles taurins a aquestes localitats que van prohibir-ho en el seus termes municipals amb anterioritat, tot i ser considerats cultura i tradició.

Així, la creixent sensibilitat social al voltant de la salut i el benestar animal implica qüestionar l'ús (i abús) dels animals en manifestacions culturals o tradicionals per al pur esbarjo de l'ésser humà. Per altra banda, la tradició i la cultura poden explicar els Tres Tombs, però en cap cas justificar-ho (i menys justificar el seu manteniment pels poders públics). No es tracta de negar l'existència d'una tradició cultural que no es compatible amb el benestar animal, però l'argument de major pes no és el de l'existència d'aquesta manifestació cultural, si no de la continuïtat de la mateixa sense revisió dels valors que són dignes de protecció jurídica, como son la protecció jurídica dels animals.

8. ACTIVITAT DE FOMENT

Hi ha un desconeixement sobre el cobriment de les despeses de la festa dels Tres Tombs, que inclou l'origen i el destí (si n'hi ha) de beneficis econòmics. En principi, semblaria que es un acte pressupostat pels municipis com a propi o com a subvenció/ajuda econòmica.

La protecció dels animals té una dimensió científica, econòmica, ètica, moral, cultural i política, existint una sèrie de factors que impedeixen reduir l'alt nivell de maltractament cap als animals. Entre ells, cal destacar, en gran mesura, la institucionalització i exhibició pública d'aquest maltractament.

Aquesta particularitat fa que **s'hagi d'eliminar qualsevol tipus de foment** que suposi una forma de finançament per part dels poders públics d'aquelles activitats lúdiques, recreatives, espectacles, festes, etc. de caire cultural a on intervinguin animals, incompatibles amb el benestar animal i / o que impliquin un impacte negatiu sobre el seu benestar animal. Coherent amb aquesta posició, els poders públics també s'haurien d'abstenir d'exaltar o valoritzar aquestes activitats a través de reconeixements públics (com ho és -a banda de premis-incorporar una activitat en un catàleg públic).

9. IMPACTES EN EL BENESTAR ANIMAL

Es disposa de material (vídeos i imatges de fotos)⁵ a diverses localitats de Catalunya a on es pot observar que es tracta d'una activitat que causa fatiga i esgotament (i fins i tot extenuació) i que es desenvolupa en unes condicions de soroll, aglomeracions de gent, rang visual reduït i restricció de moviment (i en ocasions ambient desconegut).

⁴ Llei 7/2017, de 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic.

⁵ Veure Annexos (15.1)

Cal destacar els informes d'avaluació del benestar equí en els Tres Tombs d'Argentona i Terrassa (2020), de la veterinària especialitzada en Etologia Clínica, Teresa Gamonal⁶, que després de visualitzar els vídeos enregistrats, detecta múltiples problemes ocasionats per manca de benestar animal, concloent que les conductes dels èquids, reflectides principalment mitjançant expressions corporals i facials, són compatibles amb estrès elevat i ansietat. S'observen múltiples signes de malestar: sudoració, acció de furgar a terra, tensió, moviments bruscos, comportaments de defensa, incomoditat, frustració, incorrecte respiració i masticació, tensió muscular, moviments constants de coll, boca, cap i cua, escleròtica d'ulls -tensió, por i dolor-, així como animals coixos. La manca de preparació dels animals per l'esdeveniment i els estímuls que hi ha en aquest, provoquen que molts èquids tinguin reflexes de fugida. El transport també és una font d'estrès, per la qual cosa s'hauria d'habilitar un lloc per poder deixar els animals que no sigui el remolc o el van. En els ponies els materials mal adaptats afavoreixen l'aparició de ferides a causa de la fricció.

En el visionat dels vídeos dels últims anys, es poden observar signes de dolor, incomoditat i d'estrès i subsegüent malestar físic i emocional, agressivitat, espant, frustració, moviments antinaturals, comportaments estereotipats, cansament, etc. Igualment, s'han vist entrebancs, ensopegades, risc d'incidents (galop a l'asfalt) i cavalls amb coixeses. En alguna ocasió s'ha pogut observar que se'ls pega amb cop de bastó a la cara i se'ls estrenyen els llavis per subjectar-los impedit els moviments de la mandíbula, una altra acció que també provoca malestar i dolor. El sobreesforç físic que realitzen aquests animals, a causa del pes excessiu de les carrosses (que fa que els costi de tirar), els produeix un augment dels seus nivells d'estrès i una reacció inflamatòria, podent produir una reducció de la immunitat i provocar canvis fisiològics que poden estar relacionats amb el desenvolupament de diversos problemes de salut.

A més dels problemes anteriors, recentment, s'ha descrit alguna mort coneguda (i en concret, durant els Tres Tombs de 2017 a Torroella de Llobregat), que va ser fotografiada.

⁶ Informes proporcionats per FAADA.

Tres Tombs Torroella de Llobregat (2017)

Tres Tombs Torroella de Llobregat (2017)

Per últim, s'han enregistrat també situacions de perill per al públic assistent, genets bevent alcohol o donant alcohol als cavalls i en general, animals que no estan en condicions de desfilar per estar ferits o lesionats.

Tot l'anterior, amb independència de les condicions de transport i confinament dels cavalls abans i després de les passades.

Per tant, en els Tres Tombs als animals es sotmeten a aquests a tractaments antinaturals, per la qual cosa no s'estarien atenent bàsicament les seves necessitats etològiques ni procurant el seu benestar. Així mateix, sofreixen de maltractament físic i psíquic i se'ls causa ansietat i

por. Tampoc s'atenen les necessitats etològiques i biològiques pròpies de la seva condició animal: no es troben en condicions ambientals òptimes, no es respecten les seves necessitats socials i comportamentals. El carrer compromet el benestar dels animals. Els èquids que durant la passejada mostra han mostrat signes d'estrès o problemes de salut, no s'han retirat immediatament per tal que rebi les atencions adequades. De tot això es pot concloure, **aplicant les lleis i les prescripcions de la Generalitat (DARP), que no és possible garantir el benestar animal i evitar danys als animals en els Tres Tombs.**

10. GUIES DE BONES PRÀCTIQUES I PROTOCOLS

El 14 de març de 2017, el Parlament Europeu va adoptar una resolució sobre la propietat i la cura responsable dels èquids en la qual es demanava a la Comissió Europea que elaborés Directrius sobre bones pràctiques en el sector equí. Sobre aquesta base i del principi que tot animal ha de tenir una "vida digna" i que cal minimitzar les seves experiències negatives i brindar-los l'oportunitat de comptar amb experiències positives, el 7 d'octubre de 2019, es va aprovar per la Plataforma Europea de Benestar Animal, la "[Guia de bones pràctiques de benestar animal per al manteniment, cura, entrenament i ús de cavalls](#)" (el terme cavall es refereix també a ponis) que aborda temes que afecten al comportament a la natura, el tipus d'allotjament, les seves necessitats o les activitats per a les que són destinats. La Guia (que no s'aplica als èquids de treball⁷) conté un epígraf específic sobre "Cavalls utilitzats per a esports, oci, turisme".

També s'han desenvolupat altres protocols que afecten en el benestar d'èquids:

AWIN [Protocol d'avaluació del benestar dels cavalls](#)

AWIN [Protocol d'avaluació del benestar dels burros](#)

[Guia de Bones Pràctiques pel Benestar d'èquids de carruatges de cavalls de servei públic](#)

És important assenyalar algunes qüestions sobre aquests Protocols:

- L'ús correcte d'aquests protocols i guies requereixen d'avaluadors adequadament formats.
- Aquestes avaluacions no poden substituir la inspecció diària ni l'examen clínic quan es sospita o es detecta una malaltia o lesió.
- S'han de complir amb les condicions tècniques i higienicosanitàries que han de complir les instal·lacions que han de servir d'allotjament als animals que es dediquen a aquesta activitat
- Les Guies no reemplacen les normes jurídiques.

⁷ El maig de 2016, la OIE (Organització Mundial de Sanitat Animal) va adoptar en el Codi Sanitari pels animals terrestres, un capítol (7.12) sobre el benestar dels èquids de treball.

La Federació Catalana dels Tres Tombs de Catalunya, va aprovar un document que porta com a títol "**Protocol de Seguretat i Benestar Animal, Reglament d'Ordre en Passades de Tres Tombs**", de data 5 d'octubre de 2019, partint d'un document que ha treballat **Dr. Xavier Manteca**, catedràtic, veterinari especialista en benestar i comportament animal, de la Facultat de Veterinària de la UAB i de l'AWEC, que porta com a títol "**Proposta de Protocol d'avaluació del benestar dels cavalls que participen als Tres Tombs**", de data 24 de juliol de 2019.

El Protocol de la Federació, que té com a finalitat orientar i coordinar les passades i trobades que es facin a Catalunya, recomana a tots els/les associats/des federats/des, l'assumpció d'aquestes recomanacions com a normes de compliment obligat.

Tot i que el títol reflecteix que es regulen normes de benestar animal, aquestes són gairebé inexistents o son massa ambigües (sobta particularment la indefinició dels "casos extrems" per pegar als animals amb vares i elements similars, quan en realitat, s'hauria de prohibir de facto. També resulta controvertible que es recorri al veterinari aportat per l'entitat organitzadora per certificar que els animals estan en condicions òptimes per realitzar l'activitat.

Per altra banda, el document signat pel Dr. Xavier Manteca, trasllada pràcticament tota la càrrega i competència de supervisió de les condicions de transport, càrrega i descàrrega dels cavalls, avaluació del seu benestar abans i durant la seva participació a la festa i el recorregut que ha de fer el cavall al "veterinari responsable del benestar dels animals", el qual haurà d'informar al responsable de la festa si les condicions no es compleixen, per tal que es prenguin les mesures necessàries, que podrien incloure procedir (en determinats casos) a interrompre la participació del cavall. Segons paral·lelismes amb altres guies sobre benestar animal d'èquids, el Protocol del Sr. Manteca sembla força rigorós, però té uns oblits rellevants i és massa imprecís en certes matèries (per exemple, el pes màxim, determinació d'esforç excessiu, etc.). També es troba a faltar la bibliogràfica i altres fonts d'informació.

És palès que ambdós protocols tenen la vocació de regular l'activitat, en lloc de impedir-la, però no tenen caràcter de norma vinculant perquè no son exigibles davant de cap organisme i tampoc s'ha previst els mecanismes de control. Per tant, si s'incompleixen les seves recomanacions, no es pot requerir la seva execució ni imposar sancions davant la seva vulneració o acudir a un Jutjat fent al·lusió a aquest document.

Tanmateix, segons les darreres denúncies públiques fetes per diverses entitats, aquests Protocols no s'han acomplert i no ha comportat cap conseqüència perquè no es va actuar de la manera que indiquen els mateixos. En general, mitjançant aquests Protocols es pretén garantir el benestar animal en un context que sembla d'incompatible benestar com s'ha comprovat de les imatges i en els vídeos, així que aquests Protocols continuen sent de dubtosa validesa (o de nul·la aplicació i/o eficàcia).

L'experiència ha demostrat que no existeix cap control amb els actuals Protocols esmentats anteriors, i per tant de res serveix si no es disposen de mitjans o voluntat d'inspecció de les "recomanacions" introduïdes.

11. REGULACIÓ DE LES CONDICIONS DE BENESTAR ANIMAL

Com hem dit, hi ha una manca de regulació expressa de les condicions de benestar animal en els "Els Tres Tombs". Una opció es que els Departaments implicats regulin aquestes condicions de benestar animal mitjançant Decret, amb presència veterinària pública i un règim d'intervenció d'inspeccions.

La constitució d'una taula rodona amb el sector, l'Administració, les entitats que vetllen per la protecció dels animals, els col·legis professionals afectats en la matèria i les Universitats podria definir els contingut d'aquesta regulació.

Ara bé, una regulació només seria possible abordar-la si també es poden complir amb els anteriors requisits genèrics inclosos a la Llei de protecció dels animals (arts. 2,5,6 i 7) i es pot demostrar que és possible mitigar els efectes negatius sobre el benestar a partir de l'anàlisi de l'animal abans del recorregut, durant el recorregut i després del recorregut, amb l'objecte de garantir l'eradicació de tota forma d'abús, de manca de benestar durant aquestes fases. Per tant, les línies generals d'una regulació de benestar animal inclourien els següents requeriments:

- Abans del recorregut
Traçabilitat
Documentació -identificació -passaports dels cavalls- Codi REGA, transport.
Procedència i origen dels animals participants de forma individual en forma d'inventari.
Forma d'adquisició: compra, lloguer; doma; condicions de vida anterior (en llibertat, captivitat, indret).
- Durant el recorregut
Edat, condicions de salut
Condicions de transport / estada prèvia en recintes
Controls dopatge
Condicions físiques i psíquiques correctes durant el recorregut de la passades eliminant elements que augmentin l'estrès i fixar descansos
- Després del recorregut
Destinació de l'animal (altres activitats)
Escorxador si son aptes per a consum -control de la documentació-

Una regulació hauria de significar:

- Existència de personal que posseeixi la capacitat, els coneixements i la competència professional necessària, el que inclou veterinaris especialitzats en èquids (que poden provenir de l'Administració) i que aixecarien Acta acompanyada de les evidències (fotografies i gravacions).
- Utilització indolora i adequada dels estris / instruments / aparells que es col·loca als equins (cadira, mos, becaïna, regnes, etc.).
- Pes que se'ls fa carregar en funció de si el sòl està o no pavimentat o altres variables pels cavalls que portin carruatges amb rodes.
- Prohibició de circular durant les hores més caloroses del dia.
- Evitar el soroll.
- Limitar el perímetre a què puguin accedir les persones, evitant l'estrès generat per la multitud.
- Un pla o programa d'inspecció i control per garantir el compliment de la normativa; i habilitació d'organismes de control pertinents i d'inspectors que disposin de la formació adequada.
- Un règim sancionador, amb infraccions i sancions (multes econòmiques i altres mesures accessòries com el decomís de l'animal o el cessament de l'activitat).
- Un espai públic a on albergar els cavalls malalts, abandonats o decomissats procedents de situacions irregulars.
- Altres

A banda de l'anterior, caldria extreure i millorar les mesures de seguretat per les persones, atès que les passades també creen una situació de risc per a humans (incloent menors d'edat al carro i a la via pública presenciant l'activitat), tal i com apunten els enregistraments de nombrosos accidents. Al respecte veure informació recopilada en aquesta web: <https://stop3tombs.com/#accidents> ⁸

Dos qüestions a advertir:

La regulació ha de ser estricte i garantista i les condicions de benestar animal no han de ser pobres i/o ambigües.

⁸ Algunes imatges també disponibles a l'Annexe

Més enllà que en els Tres Tombs no hi ha un maltractament violent explícit i que una regulació pogués arribar a reduir el pes al llom del cavall o dels carruatges i exigir atenció veterinària, en realitat és el propi entorn en el que l'activitat es desenvolupa, el carrer, el que genera aquesta manca de benestar. Per tant, una regulació podria arribar a ser ineficient des d'aquesta perspectiva.

Cal insistir en el fet que en cas que arribés a aprovar-se una regulació, haurà de venir acompanyat d'un règim d'inspecció i control eficaç que demostrés el compliment de la voluntat administrativa i política de mitigar (que no fer desaparèixer, perquè no seria possible) els efectes negatius en els èquids.

Així doncs, si no es pot garantir el benestar animal a través d'una política d'inspecció i control, caldrà obrir el debat a una prohibició. Si les inspeccions realitzades demostrin que la regulació no s'aplica, també s'haurà de plantejar una prohibició com a única mesura per garantir una absoluta protecció dels animals i de les persones.

Fent un paral·lelisme amb els correbous, a l'any 2010, es va optar, no per prohibir els correbous, si no per regular-los a través d'una Llei i el seu desenvolupament reglamentari (Decret 156/2013, de 9 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la Llei 34/2010, de l'1 d'octubre, de regulació de les festes tradicionals amb bous). La finalitat de la regulació va ser garantir, segons el seu article primer, la protecció dels animals i la seguretat de les persones. Per exemple, es va considerar que no es podia fer participar un mateix animal més de quinze minuts en certes modalitats i s'establia una sèrie de prohibicions -que es simplificaven en la prohibició de qualsevol pràctica que els produeixi dany -art.10- i per primer cop es van preveure infraccions i sancions expressos per qui incomplia aquestes prohibicions. Després de 10 anys, hem vist com la regulació s'ha anat incomplint, donant lloc fins i tot a sentències en l'àmbit contenciós administratiu (Sentència 402/2013), en contra de la Generalitat de Catalunya sobre la vulneració d'aquestes normatives en matèria de protecció d'animals, participació de nens en espectacles, participació de persones consumint begudes alcohòliques; persones ferides; etc. Per tant, estrictament, no hi ha suficients garanties que demostrin que una regulació sobre les condicions de benestar animals dels animals impedeix que es donin supòsits de patiment o maltractament: això només s'aconsegueix amb una prohibició.

12. PROHIBICIÓ

Si no és possible complir amb una regulació / Protocol, impedir l'activitat és la única opció. En aquest cas, el més apropiat i més ajustat a la Llei es procedir doncs a la seva prohibició, donat els impactes que genera i la seva impossibilitat de regulació de manera que es garanteixi el benestar animal (en un ambient incompatible amb aquest benestar).

Si persisteix el fracàs dels intents de regulació de les condicions de benestar dels animals en un context de no benestar, cal obrir el debat de la seva prohibició.

Els antecedents legals marquen que la desaparició dels Tres Tombs pot ser gradual, tal i com va succeir amb circs amb animals i correbous, o total, tal i com va succeir amb les curses de braus (atès que les mocions municipals antitaurines no tenien efecte vinculant). Abans d'abolir definitivament en tot el territori de Catalunya l'ús dels animals al circ mitjançant la Llei 22/2015, una quantia molt nombrosa de localitats catalanes van prohibir-lo amb anterioritat al seu municipi. Igualment, alguns municipis que van posar fi als correbous van ser suprimits de la llista de localitats a on encara es celebra contemplada a la Llei 34/2010 (mitjançant la Llei 7/2017, de 28 de març, de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic).

Així, des del punt de vista municipal, es viable la presentació i aprovació de Mocions per declarar que els Ajuntaments pertinents son contraris a la utilització de cavalls i tot tipus d'èquids en espectacles públics, exhibicions, tracció animal, com ara Tres Tombs; o bé adaptar les ordenances municipals de protecció dels animals per prohibir activitats lúdiques, espectacles, festes, activitats recreatives incompatibles amb el benestar animal sense excepcions⁹.

En els dos casos, es pot acompanyar potestativament de la creació d'una Comissió de Treball municipal que s'encarregui de decidir les alternatives per mantenir la tradició de la/les festivitat/s sense cavalls i el destí dels animals que es deixessin d'utilitzar en aquesta activitat (en el seu cas).

El consens social va dur al Parlament a debatre determinades activitats que calia desarrelar de les nostres costums, que les va acabar prohibint. En un futur proper, els Tres Tombs podria centrar un nou debat en el Parlament per instar a la seva desaparició, com va passar amb les curses de braus o els circs amb animals, després d'un llarg període de conscienciació social i polític. Tot i que avui en dia no hi ha cap proposició de llei presentada, aquesta possibilitat no es pot descartar, atès que una part de la societat ja condemna o s'ha posicionat en contra de totes les activitats que produeixen dolor, patiment, tractaments antinaturals als animals o fereixin la sensibilitat de les persones, com succeiria amb els Tres Tombs.

Aquesta decisió respondria a una finalitat legítima estatutària com és la protecció dels animals, al mateix temps que s'orienta a transmetre a la ciutadania, i especialment als nens i nenes, un missatge educatiu basat en el valor del respecte cap als éssers vius. És a dir, el bé jurídic a tutelar és, principalment, la protecció dels animals, però també s'han d'excloure d'altres, com per exemple, la seguretat de les persones o la salvaguarda dels menors d'edat, per tal de aconseguir una educació basada en valors que no inclouen el respecte cap als éssers vius. La Llei tampoc seria contrària al dret a la cultura i no vulneraria la llibertat d'empresa, al mateix

⁹ Alguns Ajuntaments han aprovat aquesta prohibició genèrica en les seves Ordenances amb excepció de les passades de Sant Antoni amb un apartat a on es regula la festa.

temps que seria proporcionada per l'abast del resultat, que no aprecia mesures alternatives possibles que conduïxin a la supressió de patiment o estrès dels cavalls en els Tres Tombs.

Actualment, hi ha elements que fan pensar que aquesta opció de l'abolició no serà immediata perquè cal fer una feina prèvia de sensibilització a la societat que faci que s'incorpori a l'agenda política. Per justificació una decisió tan dràstica, cal donar a conèixer a la societat que implica pels èquids aquesta activitat, amb suport científic sòlid, cavall, i divulgar-ho en un nivell social i polític, amb l'argumentari que son espectacles que cal desarrelar de les nostres tradicions perquè podrien vulnerar la mateixa normativa de protecció dels animals (tot i que no està expressament prohibit, però tampoc està excepcionat a la llei). Per tant, els poders públics no poden obviar que els Tres Tombs implica certs graus de patiment i estrès pels animals.

Cal analitzar la situació en atenció als valors que es vulguin protegir i promoure, sobre la base dels interessos, drets i fins legítims, que varia constantment i que és un element bàsic en la tasca jurídica interpretativa, tal com recull el propi ordenament jurídic. La protecció dels animals és un fi legítim i un valor per la societat, a més d'un deure de les Administracions recollit a la legislació. Per tant, és conforme a dret que, una activitat qualsevol, que vingui practicant-des temps i que constituï en conseqüència una tradició, sigui, en un moment determinat, prohibida segons el que aquesta activitat signifiqui en el moment present a la llum de la ciència, ètica, llei, sensibilitat i voluntat social majoritària. Considerant aquesta qüestió, es pot afirmar que qualsevol intent o mesura destinada a prohibir o limitar l'exercici dels Tres Tombs, no suposaria cap menyscapte als drets i llibertats sinó, a canvi, un intent per equilibrar i ponderar els diferents drets legítims, que no es poden entendre de forma absoluta.

No es pot justificar el seu manteniment perquè encara coexisteixen formes de maltractament dels animals que comporten violència explícita. Aquest argument és recurrent d'aquells sectors per trobar una coartada per no fer res i avalar així que es pugui continuar amb una activitat determinada i obstaculitza tota forma de progrés social atès que sempre queden qüestions per resoldre. Aquesta posició també ens posa en una situació de conflicte que no existeix ara en la que semblaria que només poden defensar els animals que intervenen en correbous (posant per cas) o bé els cavalls que participen en els Tres Tombs. Si el que ens preocupa es el maltractament dels animals, hauríem d'estar d'acord en anar suprimint de forma progressiva aquestes activitats que no son acceptables, enlloc de condemnar a tots els animals a una sala permanent fins que no desapareguin totes les activitats que no poden garantir el benestar animal de cop i a la vegada.

Durant els darrers últims anys, s'han succeït episodis de mort tant en els Tres Tombs com en activitats similars. A l'any 2015, la mort d'un cavall a Barcelona va suposar la desaparició dels carruatges d'ús turístic. La mort d'un altre cavall durant les cavalcades de Terrassa de 2018, també va suposar la fi de la mateixa, mentre que la mort d'un cavall durant els Tres Tombs a Torrelles de Llobregat a l'any 2017 va fer qüestionar la seva continuació. En general, a moltes poblacions es duen a terme durant les passades dels Tres Tombs mobilitzacions i protestes en contra d'aquesta tradició, que consideren anacrònica. Els tres successos van ser molt polèmics i van ser àmpliament divulgats pels mitjans de comunicació, per la qual cosa les

Administracions públiques no poden al·legar ignorància ni excloure la seva responsabilitat en el manteniment d'una activitat que produeix patiment (i mort) als animals.

13. CONCLUSIONS

Amb caràcter general, la importància que posseeixen els animals en la nostra comunitat s'ha de demostrar en la normativa actual, que ha de reflectir el consens social, adequat a la ciència i a l'ètica. Per ser realment eficaç, la legislació requereix tant del suport popular, com d'una implementació i aplicació adequada, amb una estructura administrativa darrere i un òrgan de control. A Catalunya, el tractament legal dels animals conté un marc de protecció que proporciona als animals, com a éssers que senten, l'adequat benestar per evitar situacions de crueltat i maltractament, sofriments, dolor, por o angoixes innecessàries.

A nivell estatal, hi ha un buit legal sobre les obligacions que les Administracions públiques han d'adoptar per assegurar que els èquids en les explotacions no pateixin dolors, patiments o danys inútils.

Els Tres Tombs és una activitat permesa, l'autorització de la qual correspon als consistoris municipals, amb comunicació expressa a la Generalitat. En ser considerada una concentració d'animals vius segons el Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya, cal que compleixi amb el Decret Legislatiu 2/2008, que aprova el Text refós de Llei de protecció dels animals de Catalunya.

Des del punt de vista jurídic, i d'acord amb els nombrosos vídeos i imatges recopilades que ho constaten, aquesta activitat no compleix amb la normativa citada. Així, la Llei considera els animals com éssers vius dotats de sensibilitat física i psíquica (éssers que senten), i de moviment voluntari, els quals han de rebre el tracte que atenen bàsicament a les seves necessitats etològiques i biològiques, en procurar el benestar. En l'articulat de la Llei, també es prohibeixen diverses accions i comportaments vers els animals com: provocar-los sofriments o estats d'ansietat o por, mantenir-los en bones condicions higienicosanitàries, de benestar i de seguretat, no donar-li l'atenció veterinària bàsica per garantir-ne la salut, mantenir-los en instal·lacions indegudes, limitar-los de manera duradora el moviment que els és necessari, sotmetre'ls a qualsevol pràctica que els produeixi sofriments o danys físics o psicològics sotmetre'ls a treballs inadequats i mantenir-los en locals en condicions de qualitat ambiental, lluminositat, soroll i similars que els pugui afectar físicament i psicològicament, prohibició genèrica d'utilitzar animals en espectacles o altres activitats si els poden ocasionar sofriment o si poden ser objecte de burles o tractaments antinaturals, o si poden ferir la sensibilitat de les persones que els contemplen. **Totes o algunes de les circumstàncies anteriors es donen en els Tres Tombs, per la qual cosa estaríem també davant un supòsit de vulneració de la Llei.**

Caldrà garantir que els Tres Tombs responen a les finalitats i principis de la Llei de protecció dels animals i als arts. 4, 5 i 6 i que per tant es duen a terme sense contradir-los o vulnerar-los, i en cas contrari, procedir al seu impediment en els termes en què es celebren actualment. També caldrà assegurar-se que els cavalls utilitzats en els Tres Tombs gaudeixen de les condicions de traslladat transport reflectides a l'art. 8. Caldrà comprovar que els èquids estan identificats, la seva procedència, que provenen d'explotacions o nuclis zoològics degudament registrats, així com el compliment dels requisits sanitaris escaients.

Caldrà obtenir el punt de vista favorable de la comunitat científica confirmant que la intervenció dels animals en els Tres Tombs és incompatible i/o contradictori amb el benestar dels animals que hi participen d'acord amb la normativa. Actualment, ja es disposen dels informes avalant aquesta postura que es mencionen en el present dictamen.

No existeix normativa expressa que reguli el benestar dels cavalls i ponis que participen en els Tres Tombs. Amb independència de què una regulació podria contradir la Llei segons tot l'anterior, s'obre la possibilitat d'aprovar una regulació que garanteixi el compliment dels requisits per garantir el benestar animal en aquesta celebració. Aquestes mesures haurien de ser estrictes i cobrir tota la traçabilitat (abans, durant i després del recorregut o les passades). Una eventual regulació hauria de desenvolupar-se amb garanties pel benestar dels animals i la seguretat del públic. Tal i com ha establert el DARP (tríptic), s'ha de garantir que el circuit, carrers o camins no comprometen el benestar dels animals. Si qualsevol èquid durant la passejada mostra signes d'estrès o problemes de salut, s'ha d'enretirar immediatament i garantir que rep les atencions adequades. Ara bé, per ser realment eficaç, les Administracions han de garantir el compliment d'aquesta regulació de benestar animal a través d'una política d'inspecció i supervisió eficaç i dels controls necessaris per assegurar el seu respecte.

El protocol de la Federació Catalana dels Tres Tomb pretén regular les condicions genèriques de benestar dels animals, però no té caràcter de norma vinculant i tampoc s'han previst els mecanismes de control pel seu compliment, la qual cosa ha suposat que el seu incompliment no hagi generat cap conseqüència.

Si no es pot garantir el benestar animal a través d'una política d'inspecció i control o les inspeccions realitzades demostren que la regulació no s'aplica, s'haurà de plantejar una prohibició, ja sigui a nivell municipal de cada localitat o a nivell de la CCAA, com a única mesura per garantir una absoluta protecció dels animals. Per això, caldria una activitat de conscienciació prèvia social i política.

A nivell competencial, tant la Generalitat de Catalunya com els ens locals tindrien plena competència per regular, prohibir o impedir aquesta activitat, que es considerada un espectacle, una concentració d'animals i una festa.

En els Tres Tombs, els èquids son instrumentalitzats i explotats per raons d'oci, festa i tradició. Tanmateix, la forma de diversió per més aferrada que estigui en l'aspecte cultural, estaria

limitada per la prohibició legal infligir patiment, estrès, dolor. Per tant, no es nega que estem davant d'una activitat festiva, cultural o tradicional, però aquesta consideració no justifica la seva celebració si no es pot demostrar que és incompatible amb les prescripcions de benestar animal.

El rebuig o la desafecció de la població pel que fa als actes festius d'exhibició pobres en benestar animal és creixent; i sense dubte, la presència d'animals en activitats festives que suposen maltractament o són incompatibles amb el benestar animal, són activitats que cal desarrelar de la nostra cultura i dels nostre catàleg de festes.

En aquest context, la inscripció a l'any 2019 dels Tres Tombs al Catàleg del Patrimoni Festiu de la Generalitat de Catalunya es qüestionable i rectificable, d'acord amb els requisits del mateix Decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya.

Signatures,

Anna Mulà Arribas
ICA Barcelona

Cristina Bécares Mendiola
ICA Terrassa

Marta Reynals de Sola
ICA Tarragona

14. BIBLIOGRAFIA I ALTRES FONTS D'INFORMACIÓ

- El sector eqüestre a Catalunya i el seu potencial de Desenvolupament als territoris rurals, 2016.
<http://adrinoc.cat/wp-content/uploads/2017/04/Diagnosi-general-sector-equestre.pdf>
- Tríptic informatiu DARP
<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/produccio-ramadera/certamens/documents/fitxers-binariis/04-Triptic-Tres-Tombs.pdf>
- Pàgina web de la Federació Catalana dels Tres Tombs
<http://trestombs.cat/index.php/ca/>
- Guia de bones pràctiques de benestar animal per al manteniment, cura, entrenament i ús de cavalls
<https://avee.es/wp-content/uploads/2020/03/EU-Guia-buenas-practicas-bienestar-animal-para-caballos-20191007.pdf>
- Protocol de seguretat i benestar animal reglament d'ordre en passades de Tres Tombs
<http://amicsdelcavall.org/wp-content/uploads/2019/09/Reglament-Protocol-2019-FCTT.pdf>
- Proposta de protocol d'avaluació del benestar dels cavalls que participen als Tres Tombs
<http://elcugatenc.cat/sites/default/files/protocol-benestar-animal-tres-tombs-2019.pdf>
- Protocol d'avaluació del benestar dels cavalls AWIN
AWIN, 2015. AWIN welfare assessment protocol for horses.
<http://uni-sz.bg/truni11/wp-content/uploads/biblioteka/file/TUNI10015665.pdf>
- Protocol d'avaluació del benestar dels burros AWIN
AWIN, 2015. AWIN welfare assessment protocol for donkeys
<https://air.unimi.it/retrieve/handle/2434/269100/384805/AWINProtocolDonkeys.pdf>
- Guia de Bones pràctiques pel benestar d'èquids de carruatges de cavalls de servei públic
<http://www.colvet.es/node/9120>
- Protocol per a la gestió dels abandonaments o manteniment en condicions inadequades de benestar animal d'èquids a Catalunya
<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/benestar-animal/enllacos-documents/fitxers-binariis/protocol-abandonament-cavalls.pdf>
- Bibliografia sobre indicadors de manca de benestar en espectacles ecuestres

EquiFACS: The Equine Facial Action Coding System. Jen Wathan¹, Anne M. Burrows, Bridget M. Waller, Karen McComb¹ <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0131738>

Using the Horse Grimace Scale (HGS) to Assess Pain Associated with Acute Laminitis in Horses (Equus caballus) Emanuela Dalla Costa, Diana Stucke, Francesca Dai, Michela Minero, Matthew C. Leach and Dirk Lebelt

Development of an ethogram for a pain scoring system in ridden horses and its application to determine the presence of musculoskeletal pain. Sue Dyson, Jeannine Berger, Andrea D. Ellis, Jessica Mullard

Development of the Horse Grimace Scale (HGS) as a Pain Assessment Tool in Horses Undergoing Routine Castration Emanuela Dalla Costa¹, Michela Minero, Dirk Lebelt, Diana Stucke, Elisabetta Canali, Matthew C. Leach <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4997272/>

Tesis : Validation de l'utilisation de la thermographie infrarouge pour la mise en évidence du stress chez le cheval de spectacle. Manon Pascale Frédérique DUROZEY

Tesis : Étude bibliographique du bien-être chez le cheval. Laetitia, Marie BOUSSELY <http://theses.vet-alfort.fr/telecharger.php?id=456>

Tesis : Évaluation du niveau de stress du cheval en compétition et en milieu hospitalier. Mesures comportementales, physiologiques et appréciation du tempérament.

Marie Peeters <https://pdfs.semanticscholar.org/d2ce/0792ebaf172c0d4f1bab577dc9a0bbe35942.pdf>

Tesis: Uso de la variabilidad de la frecuencia cardíaca para interpretar el comportamiento equino. Mirian Homedes.

Tesis : Étude du tempérament du cheval: Lien avec l'utilisation. Schawrz Hélène http://oatao.univ-toulouse.fr/8865/1/schwarz_8865.pdf

Tesis : Attention et positivisme au cœur du bien être chez le cheval. Mathilde STOMP https://www.researchgate.net/publication/333660201_Attention_et_positivisme_au_coeur_du_bien-et-re_chez_le_cheval

Tesis: Mesure du stress chez le cheval de spectacle: Indicateurs physiologiques et comportementaux. Robin Renaud André SEMBLAT <http://theses.vet-alfort.fr/telecharger.php?id=1859>

15. ANNEXOS

15.1 Fotografies i vídeos

A. Vídeos proporcionats per la Fundación para el Asesoramiento y Acción en Defensa de los Animales (FAADA) de les següents localitats: Argentona, Corbera, Mataró, Molins de Rei, Rubí, Terrassa; Sabadell. En aquests vídeos es visualitzen i es descriuen amb les imatges gravades els impactes en el benestar animal ocasionats als èquids durant l'activitat de Tres Tombs.

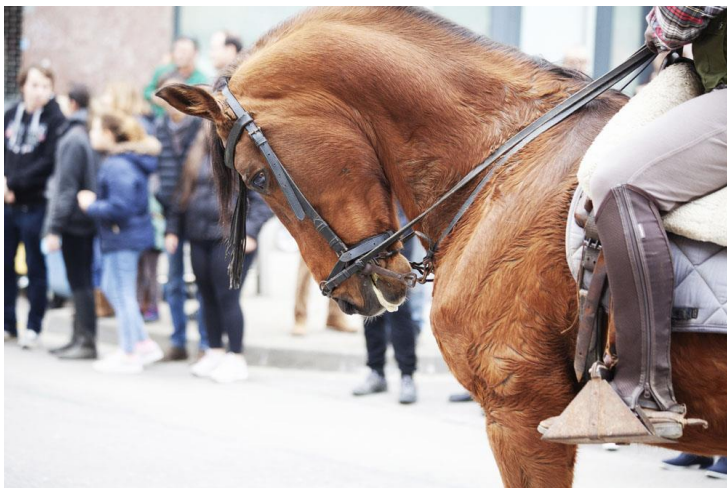
<https://drive.google.com/drive/folders/1trA3pXHvBgqWCq7BI7fhibw9dmzLDxRF>

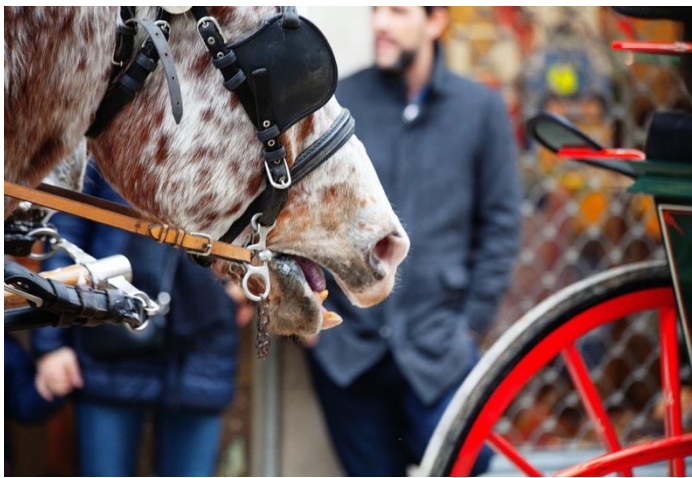
B. Fotografies i vídeos de la pàgina web <https://stop3tombs.com/#fotos>

C. Més imatges:

Tres Tombs de Molins de Rei 2020

<https://sites.google.com/view/r3tmdr20/página-principal>

Tres Tombs de Sant Cugat del Vallès 2020 i 2021

<https://www.pascugat.org/ca/expo-tres-tombs>

<https://www.youtube.com/watch?v=2mjRdQQi-aI>

15.2 Model de Comunicat de celebracions d'altres concentracions d'animals vius

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació

Comunicat de celebracions d'altres concentracions d'animals vius¹

Nom de l'altra concentració d'animals vius

Animals que es concentren

Espècie	Nombre	Procedència (localitat)
---------	--------	-------------------------

Lloc de celebració

Lloc	Localitat
Dia i hores	

Dades de l'organitzador/a

Nom i cognoms del/de la responsable/representant	DNI/NIF/NIE	
Nom i adreça de l'entitat		
Municipi	Codi postal	
Població	Telèfon i/o fax	Correu electrònic

☐ Vull comunicar-me per mitjans electrònics. (Aquesta preferència inclou tant les comunicacions que heu de realitzar com les notificacions dels actes administratius relacionades amb aquesta sol·licitud). Rebreu els avisos de les vostres notificacions al correu electrònic que heu indicat a l'apartat Dades del/de la sol·licitant i addicionalment, rebreu un avís SMS al telèfon mòbil que hagueu indicat. Les notificacions dels actes administratius es posaran a la vostra disposició a la seu electrònica de la Generalitat de Catalunya, a l'espai La Meva Carpeta > Notificacions electròniques.

Si desmarqueu la casella, rebreu les notificacions en paper a l'adreça que heu indicat en aquest formulari.

Dades de la persona de contacte

Nom i cognoms	Telèfon i/o fax	Correu electrònic
DNI/NIF/NIE		

COMUNICO la celebració de l'altra concentració d'animals vius d'acord amb les dades informades, i

DECLARO:

- Que totes les dades que consten en aquesta sol·licitud són certes i em comprometo a aportar dades i documents necessaris per a la seva comprovació.
- Que tinc coneixement de tot el que disposa el *Decret 83/2012, de 17 de juliol, sobre regulació de certàmens i altres concentracions d'animals vius a Catalunya*, i em comprometo a complir-lo.

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

3. En el cas de la presència d'ocells fringíl·lids de fauna salvatge autòctona (passerell, pinsà, cadenera i verdum), em comprometo a que:

- i. Els ocells es mantindran en bones condicions higiènic-sanitàries, en bon estat de salut i en gàbies netes, amb les dimensions mínimes establertes a la normativa vigent (*Article 14 del Decret 139/2014*).
- ii. Els exemplars que participen estaran anellats amb anelles oficials i/o estarà acreditada documentalment la seva tinença (tenint en compte les autoritzacions excepcionals atorgades per l'autoritat competent).

Localitat i data

Signatura

1. Cal presentar la comunicació com a mínim 15 dies abans de la data d'inici de la celebració del certamen.

Identificació del tractament: Registre d'explotacions ramaderes.

Responsable del tractament: Direcció General d'Agricultura i Ramaderia. Gran Via de les Corts Catalanes, 612-614, Barcelona (darpdg03@gencat.cat).

Finalitat: La finalitat és tenir informació sobre diferents aspectes de les explotacions ramaderes.

Legitimació: Decret 40/2014, de 25 de març, d'ordenació de les explotacions ramaderes.

Reial Decret 479/2004, de 26 de març, pel qual s'estableix i regula el Registre general d'explotacions ramaderes.

Llei 8/2003, de 24 d'abril, de sanitat animal

Destinatari: Al Ministeri competent en matèria de ramaderia

Les dades es comunicaran als encarregats de tractament que proveeixen, per compte del responsable del tractament, els serveis TIC i els serveis de retirada, trasllat, dipòsit, consulta i destrucció de documentació administrativa.

Drets de les persones interessades: Podeu exercir els drets d'accés, rectificació, supressió, oposició al tractament i sol·licitar-ne la limitació de les dades davant la Sub-direcció General de Ramaderia (Gran Via de les Corts Catalanes, 612-614, Barcelona). També podeu presentar una reclamació davant de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades a www.apdcat.cat.

Informació addicional: Si voleu ampliar aquesta informació consulteu la fitxa descriptiva del tractament de dades de caràcter personal al següent enllaç: <http://agricultura.gencat.cat/ca/departament/proteccio-dades/informacio-detallada-tractaments/>

Oficina Comarcal de